

27.02.2025

44/00.01.06/202527.02.2025

Outokummun kaupunki
kirjaamo@outokummunkaupunki.fi

Viite Lausuntopyyntö, 24.1.2025

Asia **OUTOKUMPU, lausunto Hautalammen kaivoksen asemakaavan ja asemakaavamuutoksen ehdotuksesta**

Outokummun kaupunki pyytää Pohjois-Karjalan alueellisen vastuumuseon lausuntoa Hautalammen kaivoksen asemakaavan muutosehdotuksesta. Kaavan laatiminen perustuu FinnCobalt Oy:n pyyntöön käynnistää kaavoitusprosessi yhtiön omistamalle Hautalammen kaivospiirin alueelle. Yhtiö suunnittelee entisen Keretin kuparikaivoksen alueella sijaitsevan Hautalammen koboltti-nikkeli-kuparimalmion ottamista tuotantoon. Suunnitelman mukaan maanalaista kaivosta laajennetaan, vuosittain louhittavan malmin määrää lisätään ja toimintaan lisätään rikastamo.

Asemakaava laaditaan noin 309 hehtaarin alueelle, josta noin 277 ha on Hautalammen kaivospiirin aluetta. Kaava-alue sijaitsee Outokummun keskusta-alueen länsi- ja lounaispuolella, lähimmillään noin 700 metrin etäisyydellä kaupungin keskustasta. Kaavaehdotuksessa kaivospiirin alue on osoitettu pääasiassa kaivosalueeksi (EK), jolla on huomioitu muun muassa kaivostoiminnan vaatima rakentaminen, aurinkovoimala-alue, toimintaan liittyvät altaat, toiminnassa oleva golfkenttä sekä alueen rakennusperintö.

Pohjois-Karjalan alueellinen vastuumuseo on tutustunut kaavaehdotukseen sekä siihen liittyviin asiakirjoihin ja lausuu ehdotuksesta seuraavaa.

Rakennetun kulttuuriympäristön kohteet

Kaava-alueella sijaitseva Keretin kaivostorni ja sen yhteydessä olevat kaksi siiloa (1954, Palmqvist) on suojeltu rakennussuojelulain (60/1985) nojalla. Rakennussuojelulaki kumottiin vuonna 2010 ja asiassa sovelletaan lakia rakennusperinnön suojelemisesta. Suojelupäätöksen perusteluissa muun muassa todetaan, että Keretin kaivos rakennuksineen on osa suomalaista teollista kansallismaisemaa ja kaivoshistoriaa, ja kaivostorni on jo yksistäänkin symboliarvoltaan huomattava kaivostyön muistomerkki. Lisäksi tornilla todetaan olevan sekä rakennushistoriallista että maisemallista merkitystä ja valtakunnallista arvoa. Lisäksi kaivostorni on osoitettu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY, Outokummun vanha kaivosalue ja Keretin kaivostorni). Kaavaehdotuksessa kaivostorni on osoitettu rakennussuojelulainsäädännön nojalla suojelluksi rakennukseksi kaavamerkinnällä srs-1.

Lisäksi suunnittelualueella sijaitsee kaivostoimintaan liittynyt vanha veturitalli (1956), josta on laadittu rakennusinventointi. Inventoinnista selviää, että rakennuksen alkuperäinen ulkoasu on säilynyt lähes muuttumattomana lukuun ottamatta myöhemmin tehtyä laajennusosaa. Veturitalli on huomioitu kaavaehdotuksessa merkinnällä mr-1 kulttuurihistoriallisesti merkittävänä rakennuksena, jota ei saa purkaa ilman pakottavaa syytä.

Museo pitää edellä mainittuja merkintöjä ja niihin liittyviä määräyksiä pääpiirteittäin asianmukaisina.

Tärinän vaikutukset

Kaavan vaikutusten arvioinnissa (5.5.1) todetaan, että kaivostoiminnan aiheuttama tärinä voi vaikuttaa vanhaan kaivostorniin. Selostuksessa tuodaan esille, että tärinän vaikutuksia kaivostorniin on huomioitu saatavilla olevan aineiston perusteella asemakaavan yleismääräyksellä 6 seuraavasti: *”Louhintatyö on suunniteltava ja toteutettava siten, ettei rakenteiden, rakennuksien, herkkien laitteiden ja toimintojen sekä asutuksen tärinän ohjearvoja ylitetä. Ennen louhintatöiden aloitusta on laadittava louhintatyön ympäristöselvitys, jossa määritetään tarkemmin kaivostornin rakennusten ja rakennelmien osalta laskennalliset tärinäohjearvot. Louhintatyön ympäristöselvityksen yhteydessä kartoitetaan tärinän haittavaikutusalue ja määritetään rakennuksille, rakenteille ja herkille laitteille tärinän ohjearvot sekä laaditaan tärinän mittausohjelma.”* Selostuksesta käy ilmi, että noudatettavia tärinän raja-arvoja ei anneta asemakaavassa, vaan ne tulee määriteltäväksi louhintatöiden ympäristöselvityksessä.

Kaavan vaikutusten arvioinnin perusteella jää osittain epäselväksi, vaarantaako kaavaratkaisu alueen arvokkaan rakennusperinnön säilymisen. Rakennetun kulttuuriympäristön näkökulmasta on ehdottoman tärkeää, että myös alueen suunnittelussa turvataan valtakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen.

Yhteyshenkilönne Pohjois-Karjalan alueellisessa vastuumuseossa ovat intendentti Mikko Westman (mikko.westman@joensuu.fi, 050 305 8408) sekä arkeologi Ville Hakamäki (ville.hakamaki@joensuu.fi, 050 301 8302).

museonjohtaja

Tarja Raninen-Siiskonen

intendentti

Mikko Westman

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamossa.

JAKELU

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Museovirasto